Dubbii iimaana Diigu-Kutaa 6.7

Description

Kutaa darbe keessatti Rabbiin ala wanta nama fayyadu fi miidhu hin dandeenye waammachuun (duâ€™aayin itti qajeelun) shirkii akka taâ€™e ilaalle jirra. Harâ€™a kutaa xumura dubbii beektotaatin ni goloobna.

Dubbii Beektotaa irraa Muraasa

Sheykhu Muhammad bin Abdulwahhaab ni jedha: faaydaa fiduu fi miidhaa ittisu keessatti wanta Rabbiin malee homtu hin dandeenye argachuuf namni Rabbiin ala kan biraa kadhate, Rabbiin gabbaruu (ibaadaa) keessatti qindeessee (shirkii hojjatee) jira. Akkuma Rabbiin oltaâ€™aan jedhe:

﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَن لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُۥٓ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَـٰمَةِ وَهُمْ عَن دُعَآئِهِمْ غَـٰفِلُونَ ۝٥ وَإِذَا حُشِرَ ٱلنَّاسُ كَانُوا۟ لَهُمْ أَعْدَآءً وَكَانُوا۟ بِعِبَادَتِهِمْ كَـٰفِرِينَ ۝٦﴾

â€œ**Nama Rabbiin <u>ala wanta hanga Guyyaa Qiyaamaatti deebii isaaf hin deebisne kadhatu caalaa jallataan eenyu</u>? Isaan (warri kadhataman) kadhaa isaanii irraa gaafilota (quba hin qaban). Yommuu namoonni walitti qabaman, isaaniif diinota taâ€™u, gabbarri (waaqefanna) isaaniis ni mormu.â€•** Suuratu al-Ahqaaf 46:5-6

(Nama Rabbiin alatti gabbaramtoota (wantoota waaqefataman) kadhaa isaa gonkumaa isaaf hin deebisnee kadhatu caalaa namni jallataa fi wallaalan hin jiru. Sababni isaas, gabbaramtoonni kunniin warra duâ€™an ykn mukkeeni ykn dhagaalee fi kkf dha. Kadhaa namoota isaan waaqefatanii quba hin qaban (hin beekan, hin dhagayan). Yommuu namoonni Guyyaa Qiyaamaa qorannoo fi jazaaf walitti qabaman, wantoonni isaan gabbaraa turan kunniin diinota isaanitti taâ€™u, gabbarri (waaqefannaa) isaanii ni mormu. Akkana jechuun mormu: â€œAkka nu gabbaran (waaqefatan) isaan hin ajajne. Akka isaan nu gabbaraa jiranis nuti hin beekne. Yaa Gooftaa keenya isaan irraa gara keetti qulqulloofne.â€•[1]**)**

﴿وَٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ مَا يَمۡلِكُونَ مِن قِطۡمِيرٍ ١٣ إِن تَدۡعُوهُمۡ
لَا يَسۡمَعُواْ دُعَآءَكُمۡ وَلَوۡ سَمِعُواْ مَا ٱسۡتَجَابُواْ لَكُمۡۖ وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ
يَكۡفُرُونَ بِشِرۡكِكُمۡۚ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثۡلُ خَبِيرٍ ١٤﴾

Kanneen isin Rabbii gaditti kadhattan wanta hanga qoola haphii ija temiraayyu hin qaban. **Yoo isaan kadhattan, kadhaa keessan hin dhagayan. Osoo dhagahaniillee, isiniif deebii hin deebisan. Guyyaa Qiyaamaa shirkii keessanitti ni kafaru (ni mormu). Akka [Rabbii] keessa beekaatti homtu sitti hin beeksisu.** â€• Suuratu Faaxir 35:13-14

Rabbiin oltaâ€™aan Isaan ala wanta biraa kadhachuun (duâ€™aayin itti qajeelun) shirkii akka taâ€™e ni beeksise. Namni â€œhaajaa kiyya Rabbiitti naaf geessu ykn shafaâ€™aa (jaarsummaa) naaf taâ€™u ykn Isatti na dhiyeessuâ€• jedhee odeessuun â€œYaa Rasuulallah ykn yaa Abdullah ibn Abbaas ykn yaa Abdulqaadir ykn yaa mahjuubâ€• jedhe, kuni shirkiidha.â€• (Ad-Duraru as-Sinniyatu-2/19)

Ash-Shawkaanii ni jedha: â€œTawhiida qulqulleessun hin guuttamu duâ€™aayin hundi Rabbiif yoo taâ€™e malee. Waamachuun, birmannaa barbaaduun, abdachuun, waan gaarii argachuuf kadhachuun, sharriin namarraa akka ittifamuu kadhachuun **Isaaf, Isarraayis**. Isaan ala wanta biraatiif miti, Isaan ala wanta biraa irraayis miti. (Kana jechuun kan waammatan (kadhatan), birmannaa irraa barbaadan, abdatan, waan gaarii argachuu fi waan badaa ofirraa deebisuuf kadhataan Rabbiin qofa. Deebiin kadhaa, birmaanna fi waan gaariin kan dhufus Rabbii oltaâ€™aa qofa irraayyi. Isaan ala wanta biraatti duâ€™aayin itti qajeelun hin taâ€™u.)

وَأَنَّ ٱلۡمَسَٰجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدۡعُواْ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدٗا ١٨

â€œ**Masjidoonni kan Rabbiiti. Kanaafu, Rabbiin waliin eenyullee hin waammatinaa**.â€• Suuratu Al-Jinn 72:18 (Ad-Daru nadiidi fuula 17)

Ammas ni jedha: Dhugumatti shirkiin wanta Rabbii qofaaf taâ€™e keessatti Isaan ala kan biraa kadhachuudha yookiin wanta Isa malee homtu hin dandeenye keessatti Isaan ala kan biraa dandeetti akka qabu amanuudha. Yookiin wanta gara Isaatti malee homattu ittiin hin dhiyaanneen Isaan ala kan biraatti ittiin dhiyaachudha. (Fkn, sooman ykn silati seenun Rabbiin ala wanta biraatti dhiyaachu. Kuni shirkiidha.)â€¦ (Ad-Daru nadiidi fuula 18)

Muhammad Rashiid Ridaa ni jedha: â€œNamni gara gabbarri nafsee isaatti namoota waame, dhugumatti namoonni Rabbii gadiitti isaaf gabroota akka taâ€™an waame jira, osoo Rabbiin gabbaru irraa isaan dhoowwu baateyyu. **Namni ibaadaa, kan akka duâ€™aayi keessatti ofii fi Rabbiin jidduu giddu-galaa godhe, Rabbii gaditti giddu-galaa kana gabbaree jira.** Sababni isaas, giddu-galummaan kuni

Rabbii qofaaf hojii qulqulleessu (ikhlaasa) faallessa. Yeroma ikhlaasni badu, ibaadanis bada. Kanaafi Rabbiin oltaâ€™aan akkana jedhe:

﴿فَٱعۡبُدِ ٱللَّهَ مُخۡلِصٗا لَّهُ ٱلدِّينَ ٢ أَلَا لِلَّهِ ٱلدِّينُ ٱلۡخَالِصُۚ وَٱلَّذِينَ
ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ مَا نَعۡبُدُهُمۡ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى ٱللَّهِ زُلۡفَىٰٓ﴾

â€œKanaafu, amantii Isaaf qulqulleessuun Rabbiin gabbari. Dhagayaa! Amantiin qulqulluun Rabbi qofaafi. Warri Isaa gaditti awliyaaâ€™a godhatan, â€œGara Rabbiitti akka sirritti nu dhiyeessaniif qofa isaan gabbarraâ€• [jedhu].â€• Suuratu az-Zumar 39:2-3

â€œ**Warri Isaa gaditti awliyaaâ€™a godhatan.â€•** Kana jechuun warri Rabbii gaditti wanta biraa gabbaramtoota (gooftota) godhachuun gabbaran (waaqefatan), **â€œGara Rabbiitti akka sirritti nu dhiyeessaniif qofa isaan gabbarraâ€• [jedhu].â€•**

Gara Isaatti awliyaaâ€™a giddu-galaa godhachuu isaanii Rabbiin oltaâ€™aan â€œIsaa gaditti [gabbaramtoota] godhatanâ€• jedheen.

Ammas ni jedha: Namoota keessaa namoota wanta mushrikoonni hundi hojjatan osoo hojjatanu muwahhidiin (warra Rabbiin tokkichoomsan) ofiin jedhantu jira. Garuu akkuma amantii keessatti balleessaa raawwatan, lugaa keessattis balleessaa raawwatu. Hojiiwwan isaanii kana ibaadaa hin jedhaniin. Garuu tawassula, shafaâ€™aa (jaarsummaa) jechuun moggaasu dandaâ€™u. Rabbii gaditti ykn Rabbiin waliin kan waammatan (kadhatan) shariikota hin jedhaniin. Garuu waliyyoota, maanguddoota (jaarsummaa (shafaâ€™aa) namaaf taâ€™an) jedhanii moggaasu. Qorannoo fi jazaan maqaalee irratti osoo hin taâ€™in haqiiqaa irratti taâ€™a.â€• (Tafsiirul Manaar-3/347, 5/421-422)

Guduunfaa
â˜•Duâ€™aayi jechuun waammachuu, kadhaadha. Duâ€™aayin amanti keessatti beekkame of gadi qabuu,jaalala, sodaa fi kajeellaa waliin Gabbaramaa irraa wanta tokko kadhachuudha. Duâ€™aayin akkanaa Rabbii Tokkichaaf malee hin taâ€™u.
âœ•Shariâ€™aan nama lubbuu qabu sagalee kee dhagayu fi si gargaaruf dandeetti qabu, akka beekumsaan ykn humnaan si gargaaru waamu ykn kadhachuu irraa hin dhoowwu.
âœ•Garuu wanta nama hin fayyanne fi hin miine kadhachuun shirkii fi dhoowwamaadha. Fkn, nama duâ€™e kadhachuun, nama fagoo dhaqqabu hin dandeenye kadhachuun, siidaa, fakkii fi kkf kadhachuun shirkiidha. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

وَلَا تَدۡعُ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَۖ فَإِن فَعَلۡتَ فَإِنَّكَ إِذٗا مِّنَ
ٱلظَّٰلِمِينَ ١٠٦

â€œRabbii gaditti wanta si hin fayyannee fi si hin miine hin kadhatin. Yoo akkas goote, dhugumatti yoosan ati zaalimoota keessaa taata.â€• Suuratu Yuunus 10:106
(â€œ**Yoo akkas goote**â€• kana jechuun yoo wanta si hin fayyannee fi hin miine kadhatte, warroota nafsee ofii miidhanii fi balleessan keessaa taata. Sababni isaas, Rabbii oltaâ€™aa gaditti wanta nama hin fayyannee fi hin miine kadhachuun shirkii waan taâ€™eef, kasaaraa guddaa fi azaaba (adabbii) cimaatti nama geessa.)

---

[1] Tafsiiru Muyassar-502-503, Tafsiiru Xabari-21/117
â€œ**Nawaaqidul Iimaani al-qawliyah wal amalayah**â€• fuula 152-155 Abdulaziz bin Muhammad

Date Created
April 26, 2020
Author
admin